

Список використаних джерел

1. Красницька А. В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник. Вид. 2-ге, допов. і переробл. Київ : Парламентське вид-во, 2006. 528 с.
2. Красницька А. В. Використання запозиченої лексики в юридичних текстах. *Науковий вісник НАВС*. 1999. № 1. С. 250–255.
3. Чернікова Л. Ф., Смілик Т. І. Англiцизми в сучасній українській мові С. 129-133. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34810/36-Chernikova.pdf?sequence=1>.
4. Єльнікова Н. Лексико-семантичні особливості юридичної термінології file. URL: [C:/Users/%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BB/Downloads/CdCDEs1_e29Tir8epbQsT1QZNnOOvaPp%20\(6\).pdf](C:/Users/%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BB/Downloads/CdCDEs1_e29Tir8epbQsT1QZNnOOvaPp%20(6).pdf).

Критович Віталія Володимирівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент **Бойчук В. М.**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОВНИХ ПРАВ У КОНСТИТУЦІЙНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Державна мова – офіційна мова спілкування громадян певної держави, діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій та громадських об'єднань, мова, вживання якої обов'язкове в державних закладах освіти, науки, культури, засобах масової інформації, громадських органах і організаціях, на підприємствах.

В Україні функціонує єдина державна мова. Цей статус надано українській мові згідно з Конституцією (частина перша статті 10) [1].

Загалом, українська мова пройшла тернистий шлях. Протягом багатьох століть вона зазнавала утисків з боку держав, що поневолювали Україну. Її намагалися обмежити та навіть заборонити різноманітними указами, законами, циркулярами.

Вороги розуміли, що заборона мови приведе до асиміляції, заміни її іншою, зумовить зникнення нації, втрати її самобутніх рис. Адже, як відомо, без мови немає народу. З історії відомо безліч прикладів, коли народ зникав унаслідок зникнення мови. Тому лінгвоцид, тобто знищення мови, завжди був стратегічною метою завойовників. Жодна країна світу не зазнавала впродовж сторіч такого масштабного, спланованого на державному рівні нищівного удару по своїй культурі й мові. Українська мова, яка безліч раз перебувала під загрозою зникнення, потребує захисту [4].

Повертаючись до Конституції, потрібно сказати, що в статті 10 також вказується, що державна мова повинна застосовуватися в усіх сферах суспільного життя та на всій території країни. Це означає, що акти найвищих органів державної влади та управління України приймаються українською мовою. В Україні мовою діловодства, взаємовідносин державних, громадських органів, підприємств, установ і організацій, а також мовою сесій, конференцій, з'їздів, засідань, зборів, зібрань державних органів, підприємств і організацій є українська мова. Державною мовою проводиться також, згідно з законом, виховання дітей у дитячих дошкільних установах, навчальна і виховна робота в загальноосвітніх школах. Абітурієнти, які вступають до вищих і середніх спеціальних навчальних закладів України, складають екзамен з української мови. Мовою офіційних засобів масової інформації є українська мова.

У ст. 24 Конституції закріплено недопустимість привілеїв чи обмежень за мовними ознаками, тобто, незнання української мови не може бути підставою відмови у прийнятті на роботу, але після прийняття на роботу відповідна посадова особа зобов'язана оволодіти мовою в необхідному обсязі.

Окремі статті Конституції містять вимоги про обов'язкове володіння державною мовою певних посадових осіб. У законодавстві України передбачена також вимога володіння українською мовою в обсязі, достатньому для спілкування особами, які вступають до громадянства України.

З одного боку, Конституція захищає українську мову, але, з іншого, – підтримує розвиток мов національних меншин. Стосовно цих груп громадян, згадана стаття 10 гарантує вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин, що живуть в Україні. Громадянам надається право користуватися своєю національною або будь-якою іншою мовою. Держава активно сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Наприклад, вивчення іноземних мов входить до програми середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладів.

Конституційний Суд України у справі про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України про застосування української мови [2] вирішив: «Виходячи з положень статті 10 Конституції України та законів України щодо гарантування застосування мов в Україні, в тому числі у навчальному процесі, мовою навчання в дошкільних, загальних середніх, професійно-технічних та вищих державних і комунальних навчальних закладах України є українська мова. У державних і комунальних навчальних закладах поряд з державною мовою відповідно до положень Конституції України, зокрема частини п'ятої статті 53, та законів України, в навчальному процесі можуть застосовуватися та вивчатися мови національних меншин».

За дискримінацію державної мови запроваджується адміністративна відповідальність. У різних сферах за порушення мовної політики особам загрожуватиме різний штраф. Однак ця норма набуде чинності лише через три роки після прийняття закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (25.04.2019 р.) [3] і не стосуватиметься приватного спілкування.

Дуже прикро визнавати, що навіть в умовах незалежної держави значна частина українського суспільства дуже повільно й болісно позбавляється від комплексу байдужості, меншовартості та зневажливого ставлення до своєї мови, культури, традицій, звичаїв, історії. Однак цей процес необхідний і неминучий для збереження мови та захисту мовних прав на території України.

Список використаних джерел

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#n54>.
3. Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>.
4. Зубков М. Г. Українська мова. Універсальний довідник. К., 2005. С. 496. URL: <https://ukrolib.wordpress.com/2015/12/27/українська-мова-універсальний-довід>.